

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 173/2513

นางใช้เจ็ก แซ่ตั้ง โจทก์ นางบุญเรือน แซ่ตั้ง หรือสุธีรตฤณณาจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1055, ป.พ.พ. มาตรา 1037, ป.พ.พ. มาตรา 1061

ย่อ / หลักกฎหมาย

สามีโจทก์กับสามีจำเลยร่วมทุนกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญโดยไม่จดทะเบียนสามีโจทก์ตาย โจทก์รับมรดกและเข้าสวมสิทธิเป็นหุ้นส่วนแทนโดยความยินยอม ของสามีจำเลย ห้างหุ้นส่วนจึงยังไม่เลิกต่อมาสามีจำเลยตาย จำเลยเป็นผู้รับมรดกกลับปฏิเสธว่าสามีโจทก์มิได้เป็นหุ้นส่วนกับสามีจำเลย ดังนี้ ห้างหุ้นส่วนนั้นย่อมเลิกจากกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055(5)เมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกันแล้วก็ต้องจัดการชำระบัญชี เว้นแต่จะได้ตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันแม้จำเลยจะเข้าดำเนินการของห้างหุ้นส่วนจำเลยก็มีได้เป็นหุ้นส่วนกับโจทก์โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องขอให้บังคับจำเลยแสดงบัญชีรายรับรายจ่าย

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยแสดงบัญชีรายรับรายจ่ายโดยมิได้ฟ้องขอให้ชำระบัญชี ศาลจะพิพากษาให้ชำระบัญชีไม่ได้เพราะเกินคำขอโจทก์ฟ้องว่า นายพวยสูง แซ่เฮ้ง สามีโจทก์เข้าหุ้นส่วนกับนายเปงซุน แซ่แต้สามีจำเลยประกอบการรับขนส่งทางน้ำโดยมิได้จดทะเบียนหุ้นส่วน โดยนำเรือบรรทุกหมายเลข 104870 เข้าร่วมในกิจการของบริษัทสหขนส่งทางน้ำ จำกัด ต่อมานายพวยสูงตาย โจทก์เป็นผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลและได้ร่วมเป็นหุ้นส่วนกับนายเปงซุนโดยนายเปงซุนเป็นผู้จัดการ ต่อมานายเปงซุนตาย จำเลยรับมรดกของนายเปงซุน รวมทั้งดำเนินกิจการหุ้นส่วนดังกล่าว แต่ไม่ยอมแสดงบัญชีและแบ่งผลกำไรขอให้บังคับจำเลยแสดงบัญชีรายรับรายจ่าย พร้อมทั้งใบสำคัญการรับจ่ายของกิจการหุ้นส่วนจำเลยต่อสู้ว่าเรือที่โจทก์ฟ้องเป็นของนายเปงซุนแต่ผู้เดียว โจทก์และนายพวยสูงมิได้เป็นหุ้นส่วน จำเลยมิได้เป็นภริยานายเปงซุนและสัญญาเข้าหุ้นส่วนระงับแล้ว โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า โจทก์มีอำนาจฟ้อง นายพวยสูงกับนายเปงซุนเข้าหุ้นส่วนกัน เมื่อนายพวยสูงตายโจทก์เข้าเป็นหุ้นส่วนแทน บัดนี้ นายเปงซุนตาย จำเลยเป็นผู้รับมรดกและเข้าดำเนินการแทนนายเปงซุนต่อไป โจทก์จำเลยไม่ได้แสดงเจตนาเลิกสัญญา โจทก์ใช้สิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1037 ได้ถามถึงการทำงานของห้างหุ้นส่วนที่จัดอยู่นั้นได้ พิจารณาให้จำเลยแสดงบัญชีรายรับรายจ่าย พร้อมทั้งใบสำคัญการรับจ่ายของกิจการหุ้นส่วนขนส่งทางน้ำโดยเรือบรรทุกหมายเลข 104870 จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนจำเลยฎีกาศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่า นายพวยสูงสามีโจทก์และนายเปงซุนสามีจำเลยร่วมทุนกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญดำเนินการกิจการนำเรือฉลอมพิพาทเข้าร่วมในกิจการของบริษัทสหขนส่งทางน้ำ จำกัด เพื่อหาทำไร่แบ่งปันกันคนละครึ่ง โดยนายพวยสูงออกเงินให้นายเปงซุน 35,000 บาท แต่มิได้จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนปี 2499 นายพวยสูงตาย โจทก์เป็นผู้รับมรดก และเข้าสวมสิทธิในหุ้นส่วน นายเปงซุนก็ยอมรับ โดยถือปฏิบัติแบ่งปันผลกำไรให้โจทก์สืบแทน ห้างหุ้นส่วนยังคงดำเนินต่อไปตามเดิมต่อในปี 2507 นายเปงซุนตาย จำเลยเป็นผู้รับมรดก และปฏิเสธว่านายพวยสูงมิได้เป็นหุ้นส่วนกับนายเปงซุน ดังนี้ ห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นย่อมเลิกกันด้วยเหตุตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055(5)เมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกันแล้ว ให้จัดการชำระบัญชี เว้นแต่จะได้ตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1061คดีนี้ โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยแสดงบัญชีรายรับรายจ่าย แต่ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าห้างหุ้นส่วนเลิกกันแล้ว ศาลฎีกาจึงเห็นว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง และคดีนี้โจทก์มิได้ฟ้องขอให้ชำระบัญชี ศาลจะพิพากษาให้ชำระบัญชีก็ไม่ได้ เป็นการเกินคำขอพิพากษากลับให้ยกฟ้องโจทก์

องค์คณะ

ไฉน บุญยก · สุธี โรจนธรรม · วิริยะ เกิดศิริ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/173/2513>